

**ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
ТУКАЙ МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ
«КОМСОМОЛ АВЫЛ ЖИРЛЕГЕ»
МУНИЦИПАЛЬ БЕРӘМЛЕГЕ СОВЕТЫ**

КАРАР

«06» декабрьде 2021 ел

№13/2

Татарстан Республикасы Тукай муниципаль районы
Комсомол авыл жирлегендә инициатив проектларны тәкъдим
итү, кертү, фикер алышу һәм карау тәртибен раслау турында

«Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары
турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 26.1
статьясы, Татарстан Республикасы Тукай муниципаль районы « Комсомол авыл
жирлеге» уставы нигезендә муниципаль берәмлек Советы

КАРАР БИРДЕ:

1. Татарстан Республикасы Тукай муниципаль районы Әжмәкәй авыл
жирлегендә инициатив проектларны тәкъдим итү, кертү, фикер алышу һәм карау
тәртибен кушымта нигезендә расларга.

2. Әлеге карарны «Интернет» челтәрәндә Татарстан Республикасы рәсми
хокукый мәгълүмат порталында (<http://pravo.tatarstan.ru>) һәм Татарстан Республикасы
муниципаль берәмлекләре порталы составында Тукай муниципаль районының
мәгълүмати сайтында (<https://tukay.tatarstan.ru/>) урнаштырырга.

3. Әлеге карар үтәләшен контрольдә тотуны законлылык, милли мәсьәләләр һәм
халык куркынычсызлыгы буенча даими комиссиягә йөкләргә.

Муниципаль берәмлек Башлыгы
вазыйфаларын башкаручы

О.В. Сурова

Татарстан Республикасы Тукай муниципаль районы Комсомол авыл җирлеге Советының 2021 елның 06 декабрьде 13/2 номерлы карарына кушымта

ТР Тукай муниципаль районы Комсомол авыл җирлегендә инициатив проектларны тәкъдим итү, кертү, фикер алышу һәм карау тәртибе

1 бүлек. Гомуми нигезләмәләр

1 статья. Әлеге Тәртипнең җайга салу предметы

1. Әлеге Тәртип Россия Федерациясе Конституциясе, «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрдәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон һәм ТР Тукай муниципаль районы « Комсомол авыл җирлеге» уставы нигезендә инициатив проектларны тәкъдим итү, кертү, фикер алышу, карау, шулай ук аларны конкурс нигезендә сайлап алу белән бәйлә рәвештә барлыкка килә торган мөнәсәбәтләрне җайга сала.

2. Әлеге Тәртипнең нигезләмәләре Татарстан Республикасы бюджетыннан бюджетара трансфертлар хисабына финанс ярдәме алу өчен тәкъдим ителә торган инициатив проектларны кертү, фикер алышу, карау һәм сайлап алу белән бәйлә мөнәсәбәтләргә карата кулланылмый, әгәр законда һәм (яки) Татарстан Республикасының башка норматив хокукый актында һәм алар нигезендә кабул ителгән Татарстан Республикасы Тукай муниципаль районы « Комсомол авыл җирлеге» Советы карарларында башкасы каралмаса.

2 статья. Инициатив проектлар

1. Әлеге Тәртиптә инициатив проект дигәндә авыл җирлеге яки аның өлеше халкы өчен өстенлекле әһәмияткә ия булган чараларны гамәлгә ашыру турында, җирле әһәмияттәге мәсьәләләрне яки аларны хәл итү хокукы җирле үзидарә органнарына бирелгән башка мәсьәләләрне хәл итү буенча Татарстан Республикасы Тукай муниципаль районы Әҗмәкәй авыл җирлеге (алга таба – авыл җирлеге) халкы тәкъдиме аңлашыла.

2. Инициатив проект үз эченә түбәндәге мәгълүматларны алырга тиеш:

1) авыл җирлеге яки аның өлеше халкы өчен өстенлекле әһәмияткә ия проблеманы тасвирлау;

2) күрсәтелгән проблеманы хәл итү буенча тәкъдимнәрне нигезләү;

3) инициатив проектны гамәлгә ашыруның көтелгән нәтижәсен (көтелгән нәтижәләрне) тасвирлау;

4) инициатив проектны гамәлгә ашыруга кирәкле чыгымнарны алдан исәпләү;

5) инициатив проектны гамәлгә ашыруның планлаштырылган сроклары;

6) әлеге проектны тормышка ашыруда кызыксынган затларның планлаштырылган (мөмкин булган) финанс, мөлкәт һәм (яки) хезмәт катнашуы турында мәгълүматлар;

7) әлеге средстволарны инициатив проектны гамәлгә ашыруга куллану күздә тотылган очракта, авыл җирлеге бюджеты чаралары күләменә күрсәтү, инициатив түләүләрнең планлаштырылган күләменнән тыш;

8) әлеге Тәртипнең 3 статьясы нигезендә инициатив проект гамәлгә ашырылачак авыл җирлеге территориясен яки аның бер өлешен күрсәтү.

3. Инициатив проект әлеге статьяның 2 өлешендә каралган мәғлүматлар булган проект тасвирламасын үз эченә ала, аңа инициатор карары буенча график һәм (яки) таблица материаллары теркәлергә мөмкин.

3 статья. Халык мәнфәгатьләрендә инициатив проектлар тормышка ашырылырга мөмкин булган территорияне билгеләү

1. Инициатив проектлар тулаем авыл җирлеге халкы мәнфәгатьләрендә, шулай ук түбәндәге территорияләрдә яшәүчеләр мәнфәгатьләрендә гамәлгә ашырылырга мөмкин:

- 1) территорияль иҗтимагый үзидарә территориясе чикләрендә;
- 2) күпфатирлы торак йорт;
- 3) торак йортлар төркемнәре;
- 4) торак микрорайон;
- 5) җирлек булмаган авыл торак пункты.

2. Җирле әһәмияттәге аерым мәсьәләләрне (җирле үзидарә органнарына хәл итү хокукы бирелгән башка мәсьәләләрне) хәл итү һәм (яки) аерым муниципаль программалар чараларын үтәү буенча инициатив проектларны гамәлгә ашыру максатында, Татарстан Республикасы Тукай муниципаль районы Комсомол авыл җирлеге Башкарма комитеты карараы белән (шул исәптән муниципаль программаны раслау турында карар белән) авыл җирлеге территориясен өлешләргә (округларга) бүлү каралырга мөмкин. Күрсәтелгән очракта инициатив проектлар авыл җирлеге территориясенә тиешле өлеше (округы) чикләрендә тәкъдим ителә, кертелә, фикер алышына һәм гамәлгә ашырыла.

2 бүлек. Инициатив проектларны тәкъдим итү һәм фикер алышу

4 статья. Проектның инициаторлары

1. Инициатив проектны кертү турында инициатива белән чыгыш ясарга хокуклы:

1) уналты яшькә җиткән һәм авыл җирлеге территориясендә яшәүче кимендә ун граждандан торган инициатив төркем (алга таба – инициатив төркем);

2) территорияль иҗтимагый үзидарә органнары.

2. Әлеге статьяның 1 өлешендә күрсәтелгән затлар (алга таба – проект инициаторлары):

1) инициатив проект әзерлиләр;

2) инициатив проект буенча фикер алышу оештыралар яки әлеге бүлек нигезләмәләре нигезендә инициатив проектны хуплау турында мәсьәлә буенча граждандар фикерен ачыклауны тәэмин итәләр;

3) инициатив проектны авыл җирлеге Башкарма комитетына кертәләр;

4) инициатив проектны гамәлгә ашыруны котрольдә тотуда катнашалар;

5) башка хокукларны гамәлгә ашыралар һәм әлеге Тәртиптә һәм аның нигезендә кабул ителгән авыл җирлегенә башка норматив хокукый актларында билгеләнгән бурычларны үтиләр.

3. Инициатив төркем төзү һәм аның әлеге статьяның 2 өлешендә күрсәтелгән мәсьәләләр буенча карарлар кабул итүе беркетмә белән рәсмиләштерелә.

4. Әлеге статьяның 2 өлешендә күрсәтелгән мәсьәләләр буенча карарлар территорияль иҗтимагый үзидарә органнары булган проект инициаторлары тарафыннан территорияль иҗтимагый үзидарә уставы нигезендә кабул ителә.

5. Өлеге статьяның 2 өлешендө күрсәтелгән мәсьәләләр буенча карарлар коммерциясез бакчачылык яки яшелчәчелек ширкәتلәре булган проект инициаторлары тарафыннан аларның гамәлгә кую документлары нигезендә кабул ителә.

5 статья. Инициатив проектны хуплау мәсьәләсе буенча гражданнарның фикерен ачыклау

1. Инициатив проект алар мәнфәгатьләрендә инициатив проектны гамәлгә ашыру күздә тотылган авыл җирлеге яки аның өлеше халкы тарафыннан хупланырга тиеш.

2. Проект инициаторы гражданнарның инициатив проектны хуплау мәсьәләсе буенча гражданнар фикерен түбәндәге формаларда ачыклауны оештыра:

1) инициатив проектны гражданнар җыелышында яки конференциясендә, шул исәптән территориаль иҗтимагый үзидарәне гамәлгә ашыру мәсьәләләре буенча гражданнар җыелышында яки конференциясендә карау;

2) гражданнарны сораштыру үткәру;

3) инициатив проектны хуплау өчен гражданнар имзасын җыю.

3. Проект инициаторы инициатив проектны хуплау мәсьәләсе буенча гражданнарның фикерен ачыклауның берничә формасыннан файдалану турында карар кабул итәргә хокуклы.

6 статья. Инициатив проектларны тәкъдим итү мәсьәләләре буенча гражданнар җыелышы

1. Инициатив проектны тәкъдим итү мәсьәләләре буенча гражданнар җыелышы (алга таба – җыелыш) проект инициаторы карары белән билгеләнә һәм үткәрелә.

2. Җыелыш аның халкы мәнфәгатьләрендә инициатив проектны гамәлгә ашыру планлаштырылган авыл җирлеге территориясенә бер өлешендә үткәрелә. Инициатив проектны гамәлгә ашыру тулаем авыл җирлеге халкы мәнфәгатьләрендә планлаштырыла икән, авыл җирлеге территориясенә төрле өлешләрендә берничә җыелыш уздырылырга мөмкин.

3. Җыелышта уналты яшкә җиткән тиешле территориядә яшәүчеләр катнаша ала.

4. Җыелыш үткәрелергә мөмкин:

көндөзгә формада – көн тәртибәндәге мәсьәләләр буенча фикер алышу һәм тавышка куелган мәсьәләләр буенча карарлар кабул итү өчен халыкның уртақ катнашуы формасында.

5. Бер җыелышта берничә инициатив проектны карарга мөмкин. Өлеге очракта җыелышны оештыру һәм үткәру буенча хокуклар һәм бурычлар проектлар инициаторлары тарафыннан гамәлгә ашырыла.

6. Җыелыш үткәру, документлар әзерләү һәм җибәру буенча чыгымнарны проект инициаторы күтәрә.

7. Авыл җирлеге Башкарма комитеты проект инициаторына җыелышны үткәрүдә ярдәм итә, шул исәптән аны үткәру өчен бушлай бина бирә. Авыл җирлеге Башкарма комитеты карары белән җыелышлар үткәру өчен бирелә торган бүлмәләр исемлегә билгеләнергә мөмкин.

8. Җыелыш тиешле территориядә яшәүче 16 яшкә җиткән халыкның гомуми саныннан 50%тан артырагы катнашса хокуклы санала.

7 статья. Җыелышка әзерлек

1. Проект инициаторының җыелыш үткәру турында карарында күрсәтелә:

1) фикер алышу өчен җыелыш үткәрелә торган инициатив проект;

- 2) жыелыш үткөрү формасы (көндөзгө);
- 3) жыелышның көн тәртибе;
- 4) жыелыш үткөрү датасы, вақыты, урыны;
- 5) көндөзгө формада үткөрөлө торган жыелышта катнашучыларның фаразланган саны;

6) жыелыш үткөрөлө торган территориядө яшәүчеләргә аны үткөрү турында хәбәр итү ысуллары.

2. Проект инициаторы авыл жирлеге Башкарма комитетына жыелышны үткөрү турында, аны үткөрү көненә кадәр 10 көннән дә соңга калмыйча, язма хәбәрнамә жиберә.

3. Жыелыш үткөрү турында хәбәрнамәдә күрсәтелә:

1) проект инициаторы турында мәғлүматлар (инициатив төркем әғзаларының фамилиясе, исеме, атасының исеме, аларның яшәү яки тору урыны турында мәғлүматлар, чараның башка инициаторы исеме һәм аның урнашу урыны);

2) әлеге статьяның 1 өлешендә каралган мәғлүматлар;

3) проект инициаторларының жыелышны оештыру һәм үткөрү буенча оештыру функцияләре башкарырга вәкаләтле затларының фамилиясе, исеме, атасының исеме, телефон номеры.

4) жыелышны үткөрү турында үтенеч.

4. Жыелышны үткөрү турында хәбәрнамә проект инициаторы һәм аны оештыру һәм үткөрү буенча оештыру функцияләрен башкарырга проект инициаторы вәкаләт биргән затлар тарафыннан имзалана. Инициатив төркем исемненән жыелышны үткөрү турында хәбәрнамә инициатив төркем аны оештыру һәм үткөрү буенча оештыру функцияләрен үтәргә вәкаләт биргән затлар тарафыннан имзалана.

5. Жыелыш үткөрү өчен бина бирү турында үтенеч булганда, авыл жирлеге Башкарма комитеты хәбәрнамә кергән көннән өч көн эчендә проект инициаторына үткөрү өчен бина бирү мөмкинлеге турында хәбәр итә яки жыелыш үткөрү урынын һәм (яки) датасын һәм вақытын үзгәртәргә тәкъдим итә. Проект инициаторы әлеге тәкъдимне алганнан соң өч көн эчендә жыелыш үткөрү урынын һәм (яки) вақытын үзгәртүгә ризалыгы яки риза булмавы турында хәбәр итәргә тиеш.

6. Башкарма комитет жыелышны үткөрү, шул исәптән инициатив проект белән танышу тәртибе турында мәғлүматларны «Интернет» мәғлүмат-телекоммуникация челтәрендә Тукай муниципаль районының рәсми сайтында урнаштыра:

1) жыелыш үткөрү турында хәбәрнамә кергән көннән өч көн эчендә;

2) проект инициаторының жыелыш үткөрү урынын һәм (яки) датасын һәм вақытын үзгәртү турында тәкъдим белән ризалыгын алганнан соң, ике көннән дә соңга калмыйча.

7. Башкарма комитет, жыелышны үткөрүдә проекты инициаторына ярдәм итү максатыннан вәкаләтле вәкил билгеләргә хокуклы. Авыл жирлеге Башкарма комитеты проект инициаторына вәкаләтле вәкил билгеләү турында алдан хәбәр итә.

8 статья. Жыелышны көндөзгө формада үткөрү тәртибе

1. Жыелыш башланганчы, проект инициаторы жыелышта катнашкан гражданны авыл жирлеге Башкарма комитеты расланган форма буенча исемлек төзеп, теркәүне тәэмин итә. Жыелышта катнашкан гражданны исемлеге жыелыш беркетмәсенә аерылгысыз өлеше булып тора.

2. Жыелышның көн тәртибендәгә мәсьәләләр буенча тавыш бирү тәртибе жыелышта катнашучыларның күпчелек тавышы белән раслана. Жыелышның көн тәртибендәгә мәсьәләләр буенча карарлар жыелышта катнашучыларның күпчелек тавышы белән кабул ителә.

3. Жыелыш проект инициаторы вәкиле тарафыннан ачыла. Жыелышны алып бару өчен әрәс һәм секретарь сайлана.

4. Рәис жыелышны алып бара, көн тәртибэндәге сорауларны игълан итә, жыелышта катнашучыларга чыгыш ясау өчен сүз бирә, жыелыш тарафыннан кабул ителгән карарларны формалаштыра, аларны тавышка куя, тавыш бирү нәтижәләрен игълан итә.

5. Секретарь жыелыш беркетмәсен алып бара, анда жыелыш тарафыннан кабул ителгән барлык карарлар, алар буенча тавыш бирү нәтижәләре күрсәтелә. Жыелыш беркетмәсенә жыелыш секретаре һәм рәисе кул куя.

6. Жыелыш беркетмәсендә күрсәтелә:

- 1) жыелышны үткөрү урыны һәм вакыты;
- 2) жыелышта катнашкан гражданның саны;
- 3) жыелыш рәисе һәм секретаре турында, аларның яшәү урынын күрсәтеп, мәгълүматлар;
- 4) жыелышның көн тәртибе, чыгышларның эчтәлегә;
- 5) көн тәртибэндәге мәсьәләләр буенча кабул ителгән карарлар.

9 статья. Инициатив проектларны тәкъдим итү мәсьәләләре буенча гражданның жыелышы

1. Әгәр тиешле авыл җирлегә территория өлешләренең аларның мәнфәгатьләрендә инициатив проектны гамәлгә ашыру күздә тотылган 16 яшькә җиткән халкы саны 100 кешедән арткан очракта, инициатив проектларны тәкъдим итү мәсьәләләре буенча гражданның конференциясе (алга таба – конференция) үткәрелергә мөмкин.

2. Конференция өлеге Тәртипнең 5 - 8 статьяларында билгеләнгән тәртиптә өлеге статьяда билгеләнгән үзенчәлекләренә исәпкә алып үткәрелә.

3. Проект инициаторының конференция үткөрү турында карарында өлеге Тәртипнең 7 статьясы 1 өлешендә каралган нигезләмәләр белән беррәттән түбәндәгеләр күрсәтелергә тиеш:

1) делегатлар сайлау өчен вәкиллең нормасы, ул территориядә яшәүче 16 яше тулган 100 кешедән 1 делегаттан да ким була алмый;

2) делегатлар сайлау өчен жыелышлар үткөрү срогы һәм тәртибе.

4. Конференция беркетмәсенә аерылгысыз өлеше булып делегатлар сайлау турында жыелыш беркетмәләре тора.

10 статья. Инициатив проектны хуплау өчен гражданның имзасын җыю

1. Инициатив проектларны хуплау өчен гражданның имзаларын җыю (алга таба – имзалар җыю) проект инициаторы тарафыннан башкарыла.

2. Инициатив проектларны хуплау имзалар саны, инициатив төркем әгъзалары имзаларын да кертәп, тиешле территориядә яшәүче 16 яше тулган кешеләренң гомуми саныннан 50% тан артык булырга тиеш.

3. Имзалар җыю түбәндәге тәртиптә башкарыла:

1) имзалар аларны имза кәгазенә кертү юлы белән жыела, аның формасы авыл җирлегә Башкарма комитеты тарафыннан раслана;

2) имза кәгазендә аны хуплау өчен имза җыю гамәлгә ашырылган инициатив проект күрсәтелә;

3) имза кәгазендә яшәүченең имзасы һәм аны кертү датасы куела. Имза һәм датаны яшәүче үз кулы белән куя. Имза кәгазенә үз имзасын куйган яшәүче турында мәгълүматлар яшәүче үтенече буенча имзалар җыючы зат тарафыннан кертелергә мөмкин. Әлеге мәгълүматлар кулъязма ысул белән генә кертелә, шул ук вакытта карандаш кулланылу рөхсәт ителми;

4) яшәүче бер үк инициатив проектны яклап бер генә тапкыр имза куярга хокуклы;

5) һәр имза кәгазе проект инициаторы вәкиле имзасы белән таныкланган булырга тиеш. Имза кәгазен таныклаганда, имза жыючы проект инициаторы вәкиле үз фамилиясен, исемен һәм атасының исемен, туган көнен, яшәү урыны адресын үз кулы белән күрсәтә, шулай ук үз имзасын һәм аны кертү датасын куя;

6) имза жыйганда имза кәгазен ике ягынан да тутыру рәхсәт ителә. Шул ук вакытта икенче ягы имзаларның бердәм нумерациясе белән беренче якның давамы булып тора, ә таныклау имзалары һәм имза жыючы проект инициаторы вәкиле турында мәгълүматлар имза кәгазенең икенче ягында яшәүченең соңгы имзасыннан соң куела;

7) имза жыйганда, һәр көшенең «Шәхси мәгълүматлар турында» Федераль законның 9 статьясында билгеләнгән таләпләр нигезендә рәсмиләштерелә торган шәхси мәгълүматларын эшкәртүгә ризалыгы алынырга тиеш.

11 статья. Әлеге инициатив проектны хуплау турында гражданның фикерен ачыклау өчен сораштыру үткөрү

1. Әлеге инициатив проектны хуплау турында гражданның фикерен ачыклау өчен сораштыру (алга таба – сораштыру) авыл җирлеге яки аның инициатив проектны гамәлгә ашыру күздә тотылган өлеше халкы инициативасы буенча түбәндәге очракларда үткәрелә:

1) инициатив проектны тулаем авыл җирлеге халкы мәнфәгатьләрендә тормышка ашырырга тәкъдим ителә;

2) инициатив проектны тиешле территориядә яшәүче 16 яше тулган халкы санының 50%тан арткан авыл җирлеге өлешендә яшәүчеләр мәнфәгатендә гамәлгә ашырырга тәкъдим ителә.

2. Сораштыру билгеләү өчен проект инициаторы Тукай муниципаль районы Әжмәкәй авыл җирлеге Советына гариза җибәрә, анда күрсәтелә:

1) сораштыру үткөрү тәкъдим ителгән инициатив проект;

2) проект инициаторының тәкъдимнәре:

а) сораштыру үткөрү датасы һәм сроклары турында;

б) сораштыру уздырганда тәкъдим ителә торган мәсьәләне (мәсьәләләрне) формалаштыру турында;

в) сораштыру үткөрү методикасы турында;

г) сораштыруда катнашучы муниципаль берәмлек халкының минималь саны турында;

3) проект инициаторы турында мәгълүматлар (инициатив төркем әгъзаларының фамилиясе, исеме, атасының исеме, аларның яшәү яки тору урыны турында мәгълүматлар, чараның башка инициаторы исеме һәм аның урнашу урыны).

3. Әгәр проектның инициаторы инициатив төркем булса, гариза инициатив төркемнең барлык әгъзалары тарафыннан имзалана. Әгәр проектның инициаторы булып әлеге Тәртипнең 4 статьясы 1 өлешендә күрсәтелгән башка затлар торса, гаризага проект инициаторының вәкаләтле заты һәм авыл җирлеге яки инициатив проектны гамәлгә ашыру тәкъдим ителгән өлешендә кимендә 10 яшәүчесе имза сала. Бу очракта гаризада шулай ук гаризага кул куйган затлар турында мәгълүматлар (фамилия, исем, атасының исеме, аларның яшәү яки тору урыны турында белешмәләр) күрсәтелә.

4. Татарстан Республикасы Тукай муниципаль районы Әжмәкәй авыл җирлеге Советы гариза кәргән көннән 30 көннән дә соңга калмыйча аны карый һәм сораштыру билгеләү яки сораштыру билгеләүдән баш тарту турында карар кабул итә.

5. Сораштыру билгеләүдән баш тарту өчен нигез булып әлеге статьяда билгеләнгән сораштыру үткөрү турында инициативаны тәкъдим итүнең тәртибен бозу тора, әгәр җибәрелгән бозылулар инициативаны тәкъдим итүдә катнашкан муниципаль

берәмлек халкының ихтыяр белдерүе нәтижәләрен дәрәс итеп билгеләргә мөмкинлек бирмәсә.

6. Инициатив проектларны тәкъдим итү мәсьәләләре буенча гражданны сорапшыру авыл җирлегә уставы белән билгеләнгән тәртиптә үткәрелә.

7. Сорапшыруда 16 яшькә җиткән авыл җирлегә яки инициатив проектны гамәлгә ашыру тәкъдим ителгән өлешә халкы катнашырга хоуклы.

8. Авыл җирлегә Башкарма комитеты сорапшыру нәтижәләрен проект инициаторына аларны әзерләгәннән соң 3 әш көнәннән дө соңга калмыйча җиткерә.

3 бүлек: Инициатив проектларны кертү һәм карау

12 статья. Татарстан Республикасы Тукай муниципаль районы Әжмәкәй авыл җирлегә Башкарма комитетына инициатив проектны кертү

1. Инициатив проектны авыл җирлегә Башкарма комитетына керткәндә тәкъдим ителә:

1) проектның кәгазьдә һәм электрон формада тасвирламасы, аңа график һәм (яки) таблица материаллары теркәләргә мөмкин;

2) инициатив төркөм төзү беркетмәсе яки әлегә Нигезләмәнең 4 статьясы 4, 5 өлешләре нигезендә башка документлар, шулай ук инициатив проектны караганда һәм гамәлгә ашырганда аның исемәннән авыл җирлегә Башкарма комитеты белән үзара хезмәттәшлек итәргә вәкаләтлә затларны билгеләү турында проект инициаторының карары;

3) гражданны җыелышы яки конференциясә беркетмәсә, гражданны сорапшыру нәтижәләре һәм (яки) муниципаль берәмлек яки аның өлешә халкы тарафыннан инициатив проектны хуплауны раслаучы имза кәгазьләре.

2. Әлегә статьяның 1 өлешендә күрсәтелгән документлар Башкарма комитетка инициатив проектны караганда һәм гамәлгә ашырганда Башкарма комитет белән хезмәттәшлек итәргә проект инициаторы вәкаләт биргән зат тарафыннан турыдан-туры тапшырыла яки кыйммәтән бәяләп һәм исемлек белән почта аша җибәрелә.

3. Проектны кертү датасы булып әлегә статьяның 1 өлешендә күрсәтелгән документларны авыл җирлегә Башкарма комитетының алу көне тора.

4. Документлар авыл җирлегә Башкарма комитетына инициатив проектны караганда һәм гамәлгә ашырганда авыл җирлегә Башкарма комитеты белән хезмәттәшлек итәргә проект инициаторы вәкаләт биргән зат тарафыннан тапшырылган очракта, әлегә затка документлар исемлегә һәм алу датасы белән документлар алу турында расписка бирелә. Расписка авыл җирлегә Башкарма комитеты тарафыннан документлар кабул ителгән көннә тапшырылырга тиеш.

13 статья. Инициатив проектларны карау буенча комиссия

1. Инициатив проектларны карау буенча комиссия (алга таба – комиссия) инициатив проектларның социаль-икътисадый әһәмиятән объектив бәяләү һәм аларны конкурс нигезендә сайлап алу максатында төзелә. Комиссия төзү конкурс нигезендә сайлап алуны уздырган очракта гына мәҗбүри булып тора.

2. Комиссия 5 кешедән тора.

3. Комиссиянең шәхси составы авыл җирлегә Башкарма комитеты карары белән билгеләнә. Комиссия әгъзаларының гомуми саныннан яртысы Татарстан Республикасы Тукай муниципаль районы Комсомол авыл җирлегә Советы тәкъдимә нигезендә билгеләнә. Комиссия составы комиссия тарафыннан кабул ителә торган карарларга йогынты ясарга мөмкин булган мәнфәгатләр кәршылыклары барлыкка килү мөмкинлегән булдырмаслык итеп төзелә.

4. Комиссия комиссия рәисеннән, комиссия рәисе урынбасарыннан, комиссия секретареннән һәм аның эшендә шәхси катнашучы комиссия әгъзаларыннан тора.

5. Комиссия рәисе:

- 1) комиссия эшен оештыра, аның эшчәнлегенә җитәкчелек итә;
- 2) комиссиянең чираттагы утырышы көн тәртибе проекты формалаштыра;
- 3) комиссия әгъзаларына йөкләмәләр бирә;
- 4) комиссия утырышларында рәислек итә.

6. Конкурс комиссиясе рәисе урынбасары, конкурс комиссиясе рәисе вакытлыча булмаганда, аның вазыйфаларын башкара.

7. Комиссия секретаре:

- 1) комиссия эшчәнлеген мәгълүмати һәм документлар белән тәэмин итүне, шул исәптән комиссия утырышына әзерлекне гамәлгә ашыра;
- 2) комиссия әгъзаларына, проект инициаторларына һәм комиссия утырышына чакырылган башка затларга комиссиянең чираттагы утырышын үткөрү датасы, урыны һәм комиссиянең чираттагы утырышы көн тәртибе турында хәбәр итә;
- 3) комиссия утырышлары беркетмәләрен алып бара.

8. Комиссия әгъзасы:

- 1) комиссия эшендә, шул исәптән комиссия утырышларында катнаша;
- 2) комиссия эше мәсьәләләре буенча тәкъдимнәр кертә;
- 3) комиссия утырышларында карала торган документлар һәм материаллар белән таныша;

4) комиссия утырышында катнашучыларга сораулар бирә;

5) комиссия утырышларында тавыш бирә.

9. Комиссия эшенең төп формасы булып утырышлар тора.

10. Комиссия утырышы анда аның әгъзаларының яртысыннан да ким булмаган өлеше булган очракта хокуклы санала.

11. Проект инициаторларына һәм аларның вәкилләренә комиссия тарафыннан инициатив проектларны карауда катнашу һәм алар буенча үз позицияләрен бәян итү мөмкинлеге тәэмин ителә. Инициатив проектны карау планлаштырылган комиссия утырышы турында проект инициаторларына аны үткөрү көненә кадәр биш көннән дә соңга калмыйча хәбәр ителә.

12. Проект турында фикер алышу һәм комиссия тарафыннан карарлар кабул итү проект инициаторы һәм башка чакырылган затлар катнашыннан башка башкарыла.

13. Комиссия карары утырышта катнашучы комиссия әгъзалары саныннан күпчелек тавыш белән ачык тавыш бирү юлы белән кабул ителә. Тавышлар тигез булганда комиссия утырышында рәислек итүче тавышы хәлиткеч булып тора.

14. Комиссия әгъзалары карарлар кабул итү турында мәсьәләләр буенча фикер алышканда тигез хокукларга ия.

15. Комиссия тарафыннан кабул ителгән карар белән килешмәгән очракта, комиссия әгъзасы язма рәвештә үзенең аерым фикерен бәян итәргә хокуклы, ул комиссия утырышы беркетмәсенә кертелергә тиеш.

16. Комиссия утырышы нәтижәләре буенча беркетмә төзелә, ул комиссия утырышында рәислек итүче, комиссия секретаре һәм аның утырышында катнашкан комиссия әгъзалары тарафыннан комиссия утырышы уздырылганнан соң өч эш көне эчендә имзаланган.

17. Комиссия секретаре, комиссия утырышы беркетмәсенә кул куелган көннән соң килүче эш көненнән дә соңга калмыйча, аны авыл җирлеге Башкарма комитеты җитәкчесенә җибәрә.

18. Комиссия эшчәнлеген оештыру-техник тәэмин итүне авыл җирлеге Башкарма комитеты гамәлгә ашыра.

14 статья. Авыл җирлеге Башкарма комитетының инициатив проектны карау тәртибе

1. Инициатив проект авыл җирлеге Башкарма комитеты тарафыннан аны керткәннән соң 30 көн эчендә карала.

2. Инициатив проектны авыл җирлеге Башкарма комитетына кертү турында мәгълүмат инициатив проект авыл җирлеге Башкарма комитетына кертелгәннән соң өч эш көне эчендә «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә <http://tukay.tatarstan.ru> веб-адресы буенча Тукай муниципаль районының рәсми сайтында урнаштырылырга (халыкка җиткерелергә) һәм анда өлеге Тәртипнең 2 статьясы 2 өлешендә күрсәтелгән, шулай ук проект инициаторлары турында белешмәләр булырга тиеш. Бер үк вакытта гражданның авыл җирлеге Башкарма комитетына инициатив проект буенча үз тәкъдимнәрен һәм искәрмәләрен тәкъдим итү мөмкинлеге турында, аларны тапшыру вакытын күрсәтеп, хәбәр ителә.

3. Инициатив проект буенча искәрмәләр һәм тәкъдимнәр бирү срогы җиде эш көнен тәшкил итә. Үз искәрмәләрен һәм тәкъдимнәрен авыл җирлегенә 16 яше тулган халкы җибәрергә хокуклы. Искәрмәләр һәм тәкъдимнәр авыл җирлеге Башкарма комитетына турыдан - туры тапшырыла яки почта аша җибәрелә.

4. Инициатив проект буенча искәрмәләрен һәм тәкъдимнәрен гомумиләштерүне комиссия башкара.

5. Комиссия инициатив проектны карау нәтижәләре буенча авыл җирлеге Башкарма комитеты җитәкчесенә өлеге статьяның 7 өлешендә күрсәтелгән карарларның берсен кабул итәргә тәкъдим итә. Комиссия карарында шулай ук проектны эшләп бетерү буенча тәкъдимнәр дә булырга мөмкин.

Авыл җирлеге Башкарма комитетына берничә инициатив проект керткән очракта, шул исәптән эчтәлеге буенча охшаш өстенлекле проблемаларны тасвирлап, комиссия авыл җирлеге Башкарма комитеты җитәкчесенә конкурс сайлап алуны оештырырга тәкъдим итә.

6. Конкурс буенча сайлап алу өлеге Тртипнең 15 статьясы нигезендә оештырыла. Конкурс буенча сайлап алуны үткөрү турында хәбәр проект инициаторларына тиешле карар кабул ителгәннән соң өч көннән дә соңга калмыйча җибәрелә.

7. Комиссия тәкъдимен исәпкә алып яки конкурс нигезендә сайлап алу нәтижәләре буенча авыл җирлеге Башкарма комитеты җитәкчесе түбәндәге карарларның берсен кабул итә:

1) инициатив проектны хупларга һәм бюджет турында карарда тиешле максатларга каралган бюджет ассигнованиеләре чикләрендә һәм авыл җирлеге бюджеты проектны төзү һәм карау тәртибе нигезендә (авыл җирлеге бюджеты турында карарга үзгәрешләр кертү) аның буенча эшне дөвам итәргә;

2) инициатив проектны хуплаудан баш тартырга һәм инициатив проектны хуплаудан баш тарту сәбәпләрен күрсәтеп, проект инициаторларына кире кайтарырга.

8. Авыл җирлеге Башкарма комитеты түбәндәге очракларның берсендә инициатив проектны хуплаудан баш тарту турында карар кабул итә:

1) инициатив проектны кертү һәм аны карауның билгеләнгән тәртибен үтәмәү;

2) инициатив проектның федераль законнар һәм Россия Федерациясенә башка норматив хокукый актлары, Татарстан Республикасы законнары һәм башка норматив хокукый актлары таләпләренә, Татарстан Республикасы Тукай муниципаль районы Өжмәкәй авыл җирлеге уставына туры килмәве;

3) җирле үзидарә органнарында кирәкле вәкаләтләр һәм хокуклар булмау сәбәпле, инициатив проектны гамәлгә ашыру мөмкинлеге булмау;

4) инициатив проектны гамәлгә ашыру өчен кирәк булган средстволар күләмендә аларны формалаштыру чыганагы булып инициатив түләүләр торган авыл жирлеге бюджеты средстволары булмай;

5) инициатив проектта тасвирланган проблеманы нәтижелерәк хәл итү мөмкинлегенә булу;

6) инициатив проектны конкурс сайлап алуын узмаган дип тану.

9. Проектны карау нәтижеләре буенча карар проект инициаторына кабул ителгән көннән соң өч көннән дә соңга калмыйча җибәрелә.

10. Авыл жирлеге Башкарма комитеты өлеге статьяның 8 өлеше 5 пунктында каралган очракта, проект инициаторларына инициатив проектны бергәләп эшләп бетерергә, шулай ук аны башка муниципаль берәмлекнең яисә дөүләт органының җирле үзидарә органы каравына аларның компетенциясә нигезендә тапшырырга тәкъдим итәргә тиеш. Комиссия проектны эшләп бетерү өчен, комиссия әгъзалары, авыл жирлеге Башкарма комитеты вәкилләре, проек инициаторы вәкилләре арасыннан эшче төркем төзи, шулай ук проектны эшләп бетерү срогын билгели. Эшләп бетерелгән инициатив проект комиссия тарафыннан өлеге Тәртипнең 13 статьясы һәм өлеге статья нигезендә карала.

15 статья. Инициатив проектларны конкурс нигезендә сайлап алу

1. Конкурс буенча сайлап алуны комиссия башкара.

2. Конкурста сайлап алу критерийлары өлеге Тәртипкә кушымта нигезендә билгеләнә.

3. Конкурста сайлап алу критерийлары, аларның зурлыгы, аларга туры килгән баллар һәм үлчәү коэффицентлары (алга таба – критерийлар) өлеге Тәртипкә кушымтада билгеләнгән.

4. Конкурс буенча сайлап алу өлеге Тәртипнең 13 статьясы нигезендә комиссия утырышында башкарыла.

5. Комиссия инициатив проектларны конкурс буенча сайлап алынган инициатив проектларны ачыклау критерийлары нигезендә бәяли.

6. Конкурс нәтижеләре буенча, критерийлар буенча йомгаклау бәясен исәпкә алып, комиссия инициатив проектларны конкурс нигезендә сайлап алуны узган яисә узмаган дип игълан итү турында карар кабул итә.

7. Конкурста сайлап алуны узган дип барлык критерийлар буенча максималь суммар балл алган инициатив проект (ике, өч инициатив проект һ.б.) игълан ителә.

16 статья. Авыл жирлеге Башкарма комитетының инициатив проектны гамәлгә ашыру турында карары

1. Авыл жирлеге Башкарма комитеты җитәкчесә инициатив проектны гамәлгә ашыру турында карар чыгара.

2. Инициатив проектны гамәлгә ашыру турында карар үз эченә алырга тиеш:

1) инициатив проектны гамәлгә ашыру нәтижәсендә барлыкка килергә тиеш булган объект исемә (адресын яки урынын күрсәтеп) яисә гамәлгә ашыруга инициатив проект юнәлтелгән чара атамасы;

2) авыл жирлеге бюджеты средстволарын тоту юнәлешә (төзелеш, реконструкция, сатып алу, чара (чаралар) үткөрү һ. б.);

3) инициатив проектны тормышка ашыруга бүлеп бирелә торган авыл жирлеге бюджеты средстволарын баш бүлүченә исемә;

4) заказчы, төзүче исемә;

5) объектны файдалануга тапшыру (сатып алу), чараны (чараларны) тормышка ашыру срогы;

6) объектның фаразланган (чик) бәясе яисә инициатив түләүләр күләмен бүлеп биреп, чараны (чараларны) үткөрүгә средстволарның чик күләме;

7) объектның фаразланган (чик) бәясен яки инициатив түләүләр күләмен бүлеп биреп, чараны (чараларны) үткөрүгә средстволарның чик күләмен гамәлгә ашыру еллары буенча бүлү.

17 статья. «Интернет» мәгълүмат-коммуникация челтәрәндә инициатив проект турында мәгълүматны бастырып чыгару (халыкка житкерү) һәм урнаштыру тәртибе

1. Авыл жирлеге Башкарма комитеты тарафыннан инициатив проектны карау турында, инициатив проектны гамәлгә ашыру барышы турында, шул исәптән акча средстволарыннан файдалану турында, аны гамәлгә ашыруда кызыксынучы затларның мөлкәти һәм (яки) хезмәт катнашуы турында мәгълүмат «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация челтәрәндә <http://tukay.tatarstan.ru> веб-адресы буенча Тукай муниципаль районының рәсми сайтында урнаштырылырга (халыкка житкерелергә) тиеш.

2. Авыл жирлеге Башкарма комитетының инициатив проектны гамәлгә ашыру нәтижәләре турында хисабы инициатив проектны гамәлгә ашыру тәмамланганнан соң 30 календарь көн эчендә «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация челтәрәндә <http://tukay.tatarstan.ru> веб-адресы буенча Тукай муниципаль районының рәсми сайтында урнаштырылырга (халыкка житкерелергә) тиеш.

Татарстан Республикасы Тукай муниципаль районы Комсомол авыл жирлегендә инициатив проектларны тәкъдим итү, кертү, фикер алышу һәм карау тәртибенә кушымта

Инициатив проектларны конкурс нигезендә сайлап алу критерийлары, аларның зурлыгы, баллар һәм үлчәү коэффициентлары

№	Конкурста сайлап алу критерие исеме	Конкурста сайлап алу критерие сәнен зурлыгы
I.	Проектны тормышка ашыруның ижтимагый файдасы	
	Проект «ТР Тукай муниципаль районы Комсомол авыл жирлеге» муниципаль берәмлегендә яшәүчеләр өчен югары социаль, мәдәни, ял итү һәм башка ижтимагый файдалы проект буларак бәяләнә; Актив гражданлык позициясе, сәламәт яшәү рәвеше, формалаштыруга ярдәм итә, эхлак, толерантлык, башка социаль әһәмиятле сыйфатлар тәрбияләүгә юнәлдерелгән (чаралар, акцияләр, форумнар); Социаль өлкәнең муниципаль объектларын төзү, үстерү һәм ремонтлауга юнәлдерелгән; Ижтимагый инфраструктура объектларын, рекреацион зоналарны, социаль жәлеп итү нокталарын, халык күпләп ял	5

	итә торган урыннарны булдыруга, үстерүгә һәм ремонтлауга, төзекләндерүгә юнәлдерелгән	
	Проектның ижтимагый файдасы юк дип бәяләнгән	0
II.	Халык бәяләве буенча проблеманың актуальлеге (кискенлеге):	
	Бик югары – проблема халык тарафыннан критик дип бәяләнгән, проблеманы хәл итү халыкның тормыш-көнкүрешен тәэмин итү шартларын саклау өчен кирәк	8
	Югары – проблема халык тарафыннан шактый мөһим дип бәяләнгән, аны хәл итмәү тормыш сыйфатына тискәре йогынты ясагач	7
	Уртача – проблема халык тарафыннан актуаль дип бәяләнгән, аны хәл итү тормыш сыйфатын яхшыртуга китерергә мөмкин	6
	Түбән – халык тарафыннан актуаль буларак бәяләнгәнми, аны хәл итү тормыш сыйфатын яхшыртуга китерми	0
III.	Инициатив проект нәтижеләрен гамәлдә тоту максатында киләсе чорларда өстәмә бюджет чыгымнарын тоту зарурлыгы	
	юк	5
	әйе	0
IV.	Инициатив проектны гамәлгә ашыру вакыты	
	1 календарь елга кадәр	4
	2 календарь елга кадәр	3
	3 календарь елга кадәр	2
	3 календарь елдан артык	1
V.	Инициатив проект нәтижеләрен «Файдалану (тормышы) вакыты»	
	5 елдан	4
	3 елдан 5 елга кадәр	3
	1 елдан 3 елга кадәр	2
	1 елга кадәр	1
VI.	Гаризага теркәп бирелгән проект-смета (смета) документлары (төзелеш (реконструкция), капитал ремонт, ремонт буенча) булу	
	әйе яки проект-смета (смета) документларына ихтыяж юк	10
	юк	0

VII.	Гаризага теркөлгөн презентация материалларының көгәздә һәм электрон рәвештә булуы	
	әйе	10
	юк	0
VIII.	Халык тарафыннан инициатив проектны финанслау дәрәжәсе	
	проект бәясенең 20% ы	5
	проект бәясенең 15% тан 20% ка кадәр	4
	проект бәясенең 10% тан 15% ка кадәр	3
	проект бәясенең 5% тан 10% ка кадәр	2
	проект бәясенең 5% ына кадәр	1
IX.	Инициатив проектны юридик затлар һәм шәхси эшмәкәрләр финанслау дәрәжәсе	
	проект бәясенең 20% ы	5
	проект бәясенең 15% тан 20% ка кадәр	4
	проект бәясенең 10% тан 15% ка кадәр	3
	проект бәясенең 5% тан 10% ка кадәр	2
	проект бәясенең 5% ына кадәр	1
X.	Халык тарафыннан инициатив проектны хуплау дәрәжәсе	
	Инициатив проект гамәлгә ашырылган жирлек территориясендәге халык санының 50% ы	5
	Инициатив проект гамәлгә ашырылган жирлек территориясендәге халык санының 40 % тан 50% ка кадәр	4
	Инициатив проект гамәлгә ашырылган жирлек территориясендәге халык санының 30 % тан 40% ка кадәр	3
	Инициатив проект гамәлгә ашырылган жирлек территориясендәге халык санының 20 % тан 30% ка кадәр	2
	Инициатив проект гамәлгә ашырылган жирлек территориясендәге халык санының 1% тан 20% ка кадәр	1